

■ **احمد رضا صدری**

تیترو روزنامه‌لبنانی «المحرر» در ۲۸ ژانویه سال ۱۹۷۴ (هشتم بهمن ۱۳۵۲) برای همه کسانی که در جریان امور سیاسی این کشور و نیز وقایع ایران قرار داشتند، شگفت‌انگیز بود: «صدر به روی حکومت ایران آتش گشوده‌است!» در توضیح این نقل قول، از امام موسی صدر آمده بود: «روحانیت ایران در رأس مبارزه علیه ظلم، جور، استبداد و تجاوز حکومت اُشاه ا قرار دارد». این گفت‌وگو پنج سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران توسط روزنامه «المحرر» با رهبر فقید شیعیان لبنان صورت گرفته که سند محکمی بر همدلی و همراهی امام موسی صدر با نهضت امام خمینی، روحانیت و مردم مبارز ایران علیه رژیم شاه، از سال‌ها پیش از پیروزی انقلاب است. این گفت‌وگو آشکارا بیانگر این حقیقت است که در شرایطی که امام خمینی در داخل و خارج از ایران حتی توسط نزدیک‌ترین یاران خود «آیت‌الله» یا «آقا» نامیده می‌شدند، امام موسی صدر در سطح مهم‌ترین مطبوعات جهان عرب، رسماً ایشان را «امام» نامید. نکته‌ای که این گفت‌وگو را با وجود سپری شدن ۴۲ سال همچنان باظراوت و مهمم و بحث‌برانگیز نگه داشته است، اشارات ظریف و هوشمندانه امام موسی صدر بر ضرورت وحدت، همکاری میان ایران و کشورهای حاشیه خلیج فارس، همبستگی مردم ایران با جهان عرب و ضرورت وفاداری شیعیان جهان عرب به وطن خویش و نهایتاً ضرورت پیشگامی شیعیان در مقابله جهان اسلام با اسرائیل است. آنچه در بی‌می آید، مروری تحلیلی بر محتوای این گفت و شنود است که در آستانه چهلمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی، بهنگام مفید به نظر می‌رسد. ■ ■ ■

■ **مستولان اطلاعات ایران، سخنان مرا تحریف کردند!**

در روزهای انجام این گفت‌وگو، برخی رسانه‌های ایرانی با تمسک به نقل قولی مخدوش از امام صدر، حملاتی را علیه وی انجام داده بودند. آغازین سؤال خبرنگار المحرر نیز معطوف به این موضوع است. امام صدر ریشه این حملات را، به تحریف سخنانش در یک مصاحبه از سوی ساواک مرتبط می‌داند و می‌گوید: «قصه از زمانی شروع شد که استاد جلال کتک، درباره موضوعات دین، مذهب و روابط عربی-ایرانی با من مصاحبه‌ای کرد که در شماره ویژه عید فطر مجله الحوادث به چاپ رسید. در آن مصاحبه راجع به شیعیان کشورهای حاشیه خلیج فارس، گرایش‌ها، تابعیت و مواضع آنها نیز صحبت کردم چراکه من سال گذشته به آن منطقه سفر کرده‌ام و با شیعیان آنجا دیدار کرده‌ بودم. آن‌روز در پاسخ به یکی از سؤال‌ها تصریح کردم که شیعیان آن کشورها، عیناً همان حکم شیعیان دیگر کشورهای را دارند یعنی به وطن خود علاقه‌مند و وفادار هستند، بر عروبت خود تأکید دارند، از تمامیت کشور خود دفاع و در راه سربلندی و سازندگی آن تلاش می‌کنند. به نظر می‌رسد این جمله، برای برخی مسئولان اطلاعات ایران در لبنان ناخوشایند بود. آنها سخن من را مخدوش و از طریق مطبوعات ایران حمله متمرکزى را آغاز کردند. نوع مطالب و تعبیر مطبوعاتی یکی بود. همین امر نشان می‌داد که منبع خبر یکی است و اخبار توسط اطلاعات در اختیار مطبوعات قرار گرفته است. آنها مرا متهم کردند که تعصب عربی دارم و علیه منافع ایران در خلیج فارس اقدام کرده‌ام. زمانی نیز که دبیر کل مجلس اعلای اسلامی شیعه یادداشتی را جهت توضیح و اعتراض برای حکومت ایران ارسال کرد، مطبوعات را از چاپ آن منع کردند. البته به این حد نیز اکتفا نکردند. نامه‌ای را جعل، به من منسوب و در روزنامه‌ها منتشر کردند که طی آن چنین وانمود شده بود که گویا من دیدگاه رهبری فعلی ایران در برابر بحران خاورمیانه و نیز خطمشی آن در قبال مسئله خلیج فارس را صحیح و منطقی می‌دانم. این در حالی است که من هرگز چنین مطالبی را نگفتم‌ام و هرگز نیز نخواهم گفت. بیهوده تلاش کردم تا مسئله را روشن سازیم اما فایده نداشت. به یاد موارد مشابهی افتادم که در گذشته مکرر اتفاق افتاده: از جمله وقتی سفرای کشورهای عربی و اسلامی در هنگامه جنگ اکثر به یکی از مساجد تهران آمدند که جمعیت کثیری از مردم ایران در آن اجتماع کرده بودند، همان مردمی که با همه احساس خود مشکلات جهان عرب را دنبال می‌کنند و برای آن دل می‌سوزانند. البته همه ملت ایران چنین هستند. در خلال این جلسه که ساعت‌ها به طول انجامید، برخی از علمای بزرگ سخن گفتند: آنها مواضع اعراب در جنگ را مورد تأیید قرار دادند، رزمندگان را دعا و آمادگی ملت ایران را برای حمایت و پشتیبانی از آنان اعلام کردند. جلسه‌ای بسیار باشکوه، تاریخی و در نوع خود بی‌نظیر بود. گویی ملت ایران در یک همه‌پرسی عمومی، حمایت خود را از اعراب در بحران خاورمیانه اعلام کرده بود اما روز بعد، همه، از جمله ۱۸ سفیر کشورهای عربی، با دیدن روزنامه‌ها جا خوردند. روزنامه‌های ایران نوشته بودند: جلسه یورپ بدین جهت برپا شده است تا برای سلامتی شاه که اخیراً از یک سوءقصد جان سالم به‌در برده‌است، دعا کنند! یادآوری این واقعه و نیز وقایع مشابه دیگر، مرا متقاعد ساخت که در مطبوعات ایران، اصلاح خیر و روشنگری حقیقت، اساس امری غیر ممکن است.

البته در همین جافرصت را معتنم می‌شمارم و از طریق صفحات روزنامه شما، المحرر، با صراحت اعلام می‌دارم که خبر منتشر شده، کذب محض است و به هیچ وجه صحت ندارد.»

■ **جایگاه و ثروت خلیج فارس، امانت خدا برای کشورهای منطقه است!**

مصاحبه گر المحرر در بخشی دیگر از این گفت و شنود، از وجود نهضت‌های دینی و غیردینی‌ای در منطقه خلیج فارس سخن می‌گوید که بی‌تردید، نهضت اسلامی ایران در رأس آنها محسوب می‌شود. امام موسی صدر در پاسخ به پرسش خبرنگار درباره تأثیر این جنبش‌ها بر شرایط منطقه خلیج فارس، به نکته‌ای مهم اشاره می‌کند که بعدها بحران‌ساز شد: لزوم تعامل کشورهای منطقه و دوری از تنازع و رویارویی.

حقیقت آن است که ثروت‌های نهفته در خلیج، موقیعت

بازخوانی یک سند تاریخی از همگامی امام موسی صدر با فرآیند انقلاب اسلامی

صدر به روی حکومت شاه آتش گشوده است!

جغرافیایی آن و نیز تأثیرات مهمی که بر منطقه خاورمیانه و معادلات حاکم بر آن دارد، مطامع قدرت‌های بزرگ داخل و خارج از منطقه را حساسی برانگیخته است. این مطامع که به ظاهر ماهیت اقتصادی دارند، خیلی سریع ابعاد گوناگون سیاسی و نظامی می‌یابند. از طرفی ضعف منطقه، به توسعه مطامع یادشده کمک می‌کند و همچنین حجم اختلافات داخلی را افزایش می‌دهد؛ به همین جهت، هر گونه حرکت اصلاحی و خیرخواهانه، چه دینی باشد و چه غیردینی، باید قبل از هر چیز تقویت پیوندهای برادرانه میان فرزندان خلیج فارس را سرلوحه کار خود قرار دهد تا بتواند زمینه‌های ایجاد نوعی وحدت، انسجام و همکاری را میان کشورهای خلیج فارس فراهم آورد، منظوم همه کشورهای منطقه خلیج فارس است. طبیعتاً بالا بردن سطح زندگی شهروندان، آگاه‌ساختن آنها به مصالح کشورشان و نیز ترویج و تقویت ارزش‌های اصیل در منطقه، از دیگر گام‌های اساسی و لازم برای تأمین سلامت و امنیت این منطقه عزیز است که هرگز نباید دست‌کم شمرده شود. زیر این منطقه امانتی از جانب خداست؛ سند قدرت و پشتوانه امت ماست و قطعاً موجبات سربلندی و بهروزی آن را در میان سایر ملت‌ها فراهم خواهد کرد.»

■ **حکومت ایران، صدور نفت به اسرائیل را قطع کند**

امام صدر در بخش دیگری از این گفت و شنود و در پاسخ به پرسش المحرر درباره اینکه «برخی مطبوعات مدعی شدند که ایران در جریان جنگ اکتبر، کمک‌هایی را برای اعراب ارسال کرده است، آیا اطلاعات قابل اعتمادی وجود دارد که این مسئله را تأیید یا تکذیب کند؟» و سؤالاًز ایران به عنوان یک کشور اسلامی چه انتظاری می‌رود؟» این‌گونه پاسخ می‌گوید: من هم در روزنامه‌ها خواندم که حکومت ایران برخی کمک‌های پزشکی و اجتماعی را برای کشورهای اردن، سوریه و مصر ارسال کرده است. اما حقیقت آن است که این‌گونه کمک‌ها چیزی نیست که با حجم انتظارات از ایران سازگار باشد. برای اینکه ایران یک کشور بزرگ اسلامی است؛ برای اینکه ایران آن‌طور که اسناد نشان می‌دهد، خود در معرض مطامع و تهدیدات آینده اسرائیل قرار داد. برای اینکه همه ملت ایران برای قداست فلسطین و جایگاه قدس

معارف

کفت‌وگو ۸۸۴۹۸۴۷۹

د

تیترو روزنامه لبنانی «المحرر» در ۲۸ ژانویه سال ۱۹۷۴ (هشتم بهمن ۱۳۵۲) برای همه کسانی که در جریان امور سیاسی این کشور و نیز وقایع ایران قرار داشتند، شگفت‌انگیز بود: «صدر به روی حکومت ایران آتش گشوده‌است!» در توضیح این نقل قول، از امام موسی صدر آمده بود: «روحانیت ایران در رأس مبارزه علیه ظلم، جور، استبداد و تجاوز حکومت اُشاه اقرار دارد». این گفت‌وگو پنج سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران توسط روزنامه «المحرر» با رهبر فقید شیعیان لبنان صورت گرفت

اهمیت فوق‌العاده‌ای قائل است. برای اینکه این ملت با همه ظرفیت و امکاناتش آماده است تا برای یاری اعراب وارد عمل شود. مجموعه این مسائل بر حاکمان ایران واجب می‌سازد که لاقال صدور نفت به اسرائیل را قطع و روابط اقتصادی خود با آن را متوقف کند. البته مطلوب‌تر آن است که ایران با همه توان نظامی، با بسج ظرفیت و نفوذ سیاسی و نیز با به کارگیری امکانات تبلیغی و رسانه‌ای خود، اعراب را در جنگ با اسرائیل یاری دهد. برای اینکه جنگی که امروز ملت عرب در آن درگیر است، نبردی سرنوشت‌ساز است که نتایج آن، خواه ناخواه ایران را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد.»

امام موسی صدر در ادامه این گفت و شنود، درباره تلاش‌های بسیاری نزدیک‌ترین ایران با اعراب در قبال با اسرائیل نیز چنین عنوان می‌کند: «تلاش‌های فراوانی در این جهت به عمل آوردم، اما متأسفانه دستگاه‌های امنیتی ایران مانع شدند تا این تلاش‌ها به ثمر برسند. شما شاید تا حدودی اطلاع داشته باشید که این دستگاه‌ها امنیتی ایران مانع شدند تا این تلاش‌ها و سازمان‌های رسمی ایران نفوذ دارند. اینها هستند که نمی‌گذارند، مواضع ملت ایران، روابط برادرانه آنها با اعراب، آمادگی آنها برای حمایت و پشتیبانی از اعراب و نیز فداکاری در این راه، حتی در رسانه‌ها انعکاس پیدا کند.»

امام صدر در پاسخ به پرسش دیگر خبرنگار المحرر، حساب ملت ایران را از حساب حاکمیت این کشور در مواجهه با اسرائیل جدا می‌کند و می‌گوید: «من یقین دارم که ملت ایران، به اندازه خود اعراب، اگر گوییم بیشتر، روی این مسائل حساسیت دارد اما این حساسیت‌ها به مواضع حکومت تأثیری نداشته‌است. طبیعتاً این بدان معنی نیست که تلاش بیشتر برای جذب ایران فایده‌ای نخواهد داشت؛ هر چند با ادامه حکومت فعلی و تداوم سیطره دستگاه‌های صاحب نفوذ موجود، امید زیادی باقی نمانده است.»

■ **شیعه در صف نخست مبارزه با استبداد و استعمار در طول تاریخ**

«..این نکته تاریخی را اضافه کنم. بر اساس مطالعاتی که انجام داده‌ام، نه در لبنان و نه در دیگر نقاط جهان عرب، هیچ مبارزه‌ای را در سطح ملی علیه استعمار و استبداد نمی‌یابید، مگر آنکه شیعیان در صف

■ **شاهد توحیدی**

اینک در این مجال، به معرفی مجلدی دیگر می‌پردازیم. هشتمین جلد از این مجموعه به‌گردآوری و تدوین استاد ارجمند آیت‌الله سیدهادی خسروشاهی، به بیانیه‌ها، تلگراف‌ها و جوابیه‌های مرع مجاهد مرحوم آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی(قده) از مقاطع پیش و پس از پیروزی انقلاب اسلامی اختصاص یافته است. این بیانیه‌ها بازه زمانی نسبتاً گسترده‌ای را تشکیل می‌دهند و از مقطع آغاز نهضت اسلامی تا پایان حیات آن مرعج نامدار در مهر ۱۳۶۳ را دربر می‌گیرند. همچنین در این مجموعه، اعلامیه‌هایی را نیز می‌توان یافت که از حساسیت آیت‌الله نسبت به شرایط شیعیان و مسلمانان نسبت به سرنوشت دیگر کشورهای اسلامی حکایت دارد. تدوینگر ارجمند این مجموعه در دیباچه خویش بر این اثر تاریخی چنین آورده است:

«پیروزی انقلاب اسلامی ایران با رهبری امام خمینی، مشارکت مردم و بسا الهام‌گیری از آموزه‌های اسلام رقم خورد. در جریان حرکت انقلابی مردم ایران از آغاز نهضت اسلامی در سال ۱۳۴۱ مراجع محترم تقلید نیز در کنار امام بودند، در بزنگاه‌های تاریخی به رژیم اعتراض می‌کردند و نیات و خواسته‌های خود را در قالب اعلامیه‌هایی به کارگزاران رژیم با مردم ابلاغ می‌کردند. این اعلامیه‌ها در تقویت روحیه مبارزه در بین مردم و قوام نهضت اسلامی نقش ویژه‌ای داشت و هر

مقدم مبارزان حضور داشته‌اند. به‌طور مثال، نهضت رهایی‌بخش عراق از دست استعمار انگلیس، توسط مراجع بزرگ دینی شیعه از جمله سیدمحمدکاظم طباطبایی یزدی و شیخ محمدتقی شیرازی رهبری شد یا عالم بزرگوار مرحوم سیدمحمد صدر که خود شخصاً در نبردها شرکت جست. همچنین مبارزات ضداستبدادی و مشروطه‌خواهی در ایران با رهبری عالمان ادلی بود که صورت گرفت. رهبری این مبارزات با مرعج اعلی مرحوم آخوند خراسانی بود که کماکثر این مبارزات را به شکلی ناگهانی و چندان در گذشت و مدفنش، هم‌اکنون در نجف اشرف است. مبارزات عالم بزرگوار مرحوم سیدعبدالحسین شرف‌الدین علیه‌استعمار فرانسه را نیز هرگز نمی‌توانیم فراموش کنیم.»

■ **روحانیت ایران مدت‌هاست با ظلم، جور، استبداد و تجاوز حاکمان مبارزه می‌کند**

به نظر می‌رسد تمامی سعی خبرنگار المحرر در این گفت و شنود، رسیدن به این واپسین سؤال است: «درباره موضع روحانیت ایران در برابر حکومت فعلی چه نظری دارید؟» شاید پاسخ امام صدر به این سؤال، برای نسل جوانی که نفوذ ساواک بر بسیاری از کانون‌های عربی خارج از کشور را ندیده‌اند، چندان تکان‌دهنده نباشد، اما مناسب است که به‌گاه خواندن این پاسخ به یاد آوریم که اولاًامام صدر هنگام این گفت و شنود، به شدت از سوی عوامل ساواک در لبنان تحت کنترل بوده و ثانیاً این عبارات سال‌ها پیش از پیروزی انقلاب اسلامی از سوی بلندپایه‌ترین مقام شیعی در لبنان بیان شده است: «روحانیت ایران مدت بسیار مدیدی است که از همراهی و تأیید حاکمان خودداری می‌ورزد. آنها بدین اصل پایبندند که اگر عالمان دین را در دربار حاکمان یافتید، بدانید که بد عالمان و بد حاکمانی دارید و اگر حاکمان را در درگاه منازل عالمان یافتید، بدانید که خوب عالمان و خوب حاکمانی دارید! روحانیت ایران نفوذ زیادی در میان مردم دارد و تا آنجا که در توانش هست با ظلم، جور، استبداد و تجاوز حاکمان مبارزه می‌کند. در همین سال‌های اخیر، قاطبه علمای ایران و در رأس آنها امام خمینی، مبارزات شدیدی را برای اصلاح اوضاع سیاسی و اجتماعی کشور برپا کردند؛ بسیاری از آنها به زندان افتادند و امام خمینی نیز به نجف اشرف در عراق تبعید شد.»

روز گذشته یکی از مجلدات مجموعه گرانسنگ «اسناد نهضت اسلامی ایران» به‌حضور شما خوانندگان ارجمند صفحه تاریخ معرفی شد، اینک در این مجال، به معرفی مجلدی دیگر می‌پردازیم. هشتمین جلد از این مجموعه به‌گردآوری و تدوین ارجمند آیت‌الله سیدهادی خسروشاهی، به بیانیه‌ها، تلگراف‌ها و جوابیه‌های مرعج مجاهد مرحوم آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی(قده) از مقاطع پیش و پس از پیروزی انقلاب اسلامی اختصاص یافته است. این بیانیه‌ها بازه زمانی نسبتاً گسترده‌ای را تشکیل می‌دهند و از مقطع آغاز نهضت اسلامی تا پایان حیات آن مرعج نامدار در مهر ۱۳۶۳ را دربر می‌گیرند. همچنین در این مجموعه، اعلامیه‌هایی را نیز می‌توان یافت که از حساسیت آیت‌الله نسبت به شرایط شیعیان و مسلمانان نسبت به سرنوشت دیگر کشورهای اسلامی حکایت دارد. تدوینگر ارجمند این مجموعه در دیباچه خویش بر این اثر تاریخی چنین آورده است:

کشتار مردم در وقایع مختلف به رژیم اعتراض و اعلامیه‌هایی صادر کرد و پس از پیروزی انقلاب نیز با حساسیت خاص یک مرعج دینی روند امور انقلاب و نظام را پیگیری می‌کرد. مجموعه حاضر شامل اعلامیه‌ها و نامه‌های آیت‌الله شیرازی است که هر کدام از آنها در جای خود سندی تاریخی محسوب می‌شود و گوشه‌ای از تاریخ نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی را روشن می‌کند.»

همان‌گونه که اشارت رفت، بیانیه‌هایی که در این مجموعه آمده‌است، بازه زمانی گسترده‌ای را دربر می‌گیرد. یکی از اولین اسناد این اثر، پاسخ آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی به پرسش جمعی از مدرسین حوزه علمیه قم درباره مشروعبت حکم دادگاه نظامی ارتش درباره اعضای جمعیت مؤتلفه اسلامی در بی‌اعدام انقلابی حسنعلی منصور است. اهمیت این سند تاریخی در آن است که رژیم پهلوی در بی‌بی‌اود که با تمسک به غیرشرعی بودن ترور در اسلام، اقدام اعضای این جمعیت را در اذهان عمومی مشوه سازد و آن را نامشروع نشان دهد. آیت‌الله شیرازی در این جوابیه آورده‌اند: «حضرات حجج اسلام آقایان مدرسین و فضلاء حوزه علمیه مقدسه قم دامت افاضاتهم

پس از اهدای سلام و استدعای دوام توفیقات آقایان از محضر مقدس خداوند متعال، در پاسخ سؤالات فوق‌الذکر آن حضرات؛ همچنان که می‌دانید حکومت جانر ایران در این دو، سه ساله‌اخیر آنچنان زیبانه آتش ظلم و استبدادش بالا گرفته که به منظور بقای خود و انجام اوامر اربابان نصارا و یهود از هیچ‌گونه عمل خلاف دین و قانون و انسانیت غم‌و گذار نکرده و از نصایح سایر مراجع تقلید ظلم و علمای اعلام و ناصحان و خیراندیشان ملت اثری جز مزید شرارت به وجود نیامد (و ما

۱۳۵۸. قم، آیت‌الله العظمی سید عبدالله شیرازی در دیدار با امام خمینی

زادهم الاطغانیا و ظلماً) و پس از جعل قوانین برخلاف دیانت مقدسه اسلام و خورن بزری‌ها از قبیل قاعحه عظیمه مدرسه فیزیقه قم و کشتار هزاران نفر از ملت مسلمان ایران در روز ۱۲ محرم الحرام به جرم حق‌گویی و مساعدت علما که فراموش‌شدنی نیست بزرگوارش با نفوذ برتانیاجنگنده بود به مدت شش ماه از طرف حکومت تبعید شد و طی این سال‌ها روحیه شجاعت و استقامت در وجود ایشان شکل گرفت. وی در سال ۱۳۳۳ برای طی مدارج عالی تحصیل راهی نجف شد در محضر آیات سیدابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی و آقاضیاءالدین عراقی تمذک کرد تا اینکه پس از ۱۰ سال به زادگاه خود بازگشت و در بسط علوم حوزوی و تأسیس مدارس کوشید. در دوران رضاشاهه و در عصر مبارزه با شاعران اسلامی، وی از شیراز به قم رفت و پس از مذاکره با آیت‌الله حائری درباره کشف حجاب خواستار پیگیری و ممانعت از این امر شد. ایشان در جریان حمله رژیم به مسجد گوهرشاد در آنجا حضور داشت و توسط عمال رژیم دستگیر شد. از آن پس به نجف رفت و در آنجا اقامت کرد. با شروع نهضت اسلامی امام خمینی(ره) و در حمایت از نهضت اعلامیه‌ای علیه تصویب لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی صادر کرد. پس از آن در جریان حمله به فیزیقه نیز این قاعجه را به علمای ایران گوشزد کرد و در جریان قیام ۱۵ خرداد بیانیه مفصلی پیرامون حکومت ضد دینی شاه خطاب به ملت‌ها و دولت‌های مسلمان صادر کرد. آیت‌الله شیرازی علاوه بر مسائل ایران به سرنوشت سایر نقاط جهان اسلام نیز حساسیت نشان می‌داد. ایشان تجاوزات صهیونیسم را به مسلمانان در اقصی نقاط جهان محکوم کرده و تلگراف‌هایی به سران رژیم در اعتراض به همکاری رژیم پهلوی با رژیم اشغالگر قدس مخابره می‌کرد. ایشان در خواهد بود و چنین باد.

پیش‌خوانی

نظری و گذری بر مجموعه بیانیه‌های سیاسی و انقلابی آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی

بازخوانی روند انقلاب از روی بیانیه‌های یک مرعج تقلید

کشتار مردم در وقایع مختلف به رژیم اعتراض و اعلامیه‌هایی صادر کرد و پس از پیروزی انقلاب نیز با حساسیت خاص یک مرعج دینی روند امور انقلاب و نظام را پیگیری می‌کرد. مجموعه حاضر شامل اعلامیه‌ها و نامه‌های آیت‌الله شیرازی است که هر کدام از آنها در جای خود سندی تاریخی محسوب می‌شود و گوشه‌ای از تاریخ نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی را روشن می‌کند.»

همان‌گونه که اشارت رفت، بیانیه‌هایی که در این مجموعه آمده‌است، بازه زمانی گسترده‌ای را دربر می‌گیرد. یکی از اولین اسناد این اثر، پاسخ آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی به پرسش جمعی از مدرسین حوزه علمیه قم درباره مشروعبت حکم دادگاه نظامی ارتش درباره اعضای جمعیت مؤتلفه اسلامی در بی‌اعدام انقلابی حسنعلی منصور است. اهمیت این سند تاریخی در آن است که رژیم پهلوی در بی‌بی‌اود که با تمسک به غیرشرعی بودن ترور در اسلام، اقدام اعضای این جمعیت را در اذهان عمومی مشوه سازد و آن را نامشروع نشان دهد. آیت‌الله شیرازی در این جوابیه آورده‌اند: «حضرات حجج اسلام آقایان مدرسین و فضلاء حوزه علمیه مقدسه قم دامت افاضاتهم

پس از اهدای سلام و استدعای دوام توفیقات آقایان از محضر مقدس خداوند متعال، در پاسخ سؤالات فوق‌الذکر آن حضرات؛ همچنان که می‌دانید حکومت جانر ایران در این دو، سه ساله‌اخیر آنچنان زیبانه آتش ظلم و استبدادش بالا گرفته که به منظور بقای خود و انجام اوامر اربابان نصارا و یهود از هیچ‌گونه عمل خلاف دین و قانون و انسانیت غم‌و گذار نکرده و از نصایح سایر مراجع تقلید ظلم و علمای اعلام و ناصحان و خیراندیشان ملت اثری جز مزید شرارت به وجود نیامد (و ما